

Үсөнкул Жумабаев атындагы Кара-Дөбө орто мектеби.

Ачык сабак.

4-класс

Тема: Муун жана ташымал.

Предмет: Кыргыз тили 4-класс

Сабактын темасы: Муун жана ташымал

Сабактын тиби: Жаны материалды өздөштүрүү

Сабактын ыкмасы:интерактивдүү ыкмалар.

Сабактын жабдылышы:Повер поинт программасына түзүлгөн слайддар,Ч.Айтматов тууралуу маалыматтар, iVilim программасы,проектор, интеракт. доска

Билим берүүчүлүк	Өнүктүрүүчүлүк	Тарбия берүүчүлүк
Муун жана анын түрлөрү жөнүндө маалымат алат. Ташымалдоону үйрөнөт.	Сөздөрдү муунга ажырата алат,муундун түрлөрүн аныктай алат,муунга карай ташымалдоону билет.	Залкар жазуучу Ч.Айтматовдун өмүрү, чыгармачылыгы тууралуу билимдерин кеңейтет, анын негизинде улуу адамдардан өрнөк алууга багыт алат.

Көрсөткүчтөр: жогорудагы максаттарга жеттик дейбиз, эгерде балдар:

- Муун жана ташымал жөнүндө билишсе;
- Муундун түрлөрүн аныктай алышса;
- Сөздөрдү муунга туура ажыратып, ташымалдай алышса;
- Текстти окуп, түшүнүгүн айтып беришсе

Сабактын этаптары	Мугалимдин ишмердүүлүгү	Окуучунун ишмердүүлүгү	Компетентүүлүк	
			НК	ПК
уюштуруу	Сабакка болгон даярдыкты текшерет Жагымдуу маанай түзөт	Сабакка даярданышат Менин досум деп жанында отурган курбусунун жакшы жактарын айтышат.	НК2	
Уй тапшырмасын текшерүү	“Келгин куштар” текст	Түзүп келген тексттерин окушат	НК3	
Күтүлүүчү натыйжа	Күтүлүүчү натыйжаны айтат	Күтүлүүчү натыйжаны билишет		
Жаңы тема	-Муун боюнча эмнелерди билебиз? Сөздүн бир ыргак менен айтылган	Билгендерин айтышат	НК1	ПК1

	<p>бөлүгүн муун дейбиз. Сөздө канча үндүү тыбыш болсо ошончо муун болот.</p> <p>Жазууда сөздүн батпай калган бөлүгүн жаңы сапка жазуу ташымалдоо деп аталат. Сөз муунга карата ташымалданат.</p>	<p>М:жа-зуу-чу,кыр-гыз-стан</p> <p>М:ки-теп, аа-лам, караң-гы</p>		ПК2
Интерактивдүү метод	iBilim онлайн сайтынан муун жана ташымал деген бөлүмү менен тааныштырат	Муун жана ташымал менен алган билимдерин толукташат. Тесттерди белгилешет. Тапшырмалар аткарышат.	НК1	ПК4
Жаңы тема улантуу	<p>Слайддан көрсөтөт:</p> <p><u>Муундун ачык муун, жабык муун, туюк муун деген үч түрү бар.</u></p> <p><u>Ачык муун жалаң үндүү тыбыштардан турат, үнсүз тыбыш менен башталып үндүү тыбыш аяктайт.</u></p> <p><u>Жабык муун үндүү менен башталып үнсүз менен бүтөт.</u></p> <p><u>Туюк муун үнсүз менен башталып, үнсүз менен аяктайт.</u></p>	<p>Слайдга көңүл бурушат.</p> <p>М: а-па,а-та,э-же,суу</p> <p>М:ат,от,эт</p> <p>М:мек-теп,бат-как,Чың-гыз</p>	НК1	ПК1
Көнүгүү иштөө	<p>1-көнүгүү</p> <p>Текстти окутула. Маанисин айтып бергиле. акыркы сүйлөмдү муунга бөлүп жазгыла.</p>	Айт-ма-тов-дун “Бирин-чи му-га-лим”, “Жа-мий-ла”, “Ак –ке-ме”, “Эр-те кел-ген тур-на-лар”, “Гүл-сарат” жа-на баш-ка чы-гар-ма-ла-ры дүй-но		<p>К1</p> <p>К2</p> <p>К3</p>

		эл-де-ри-нин көп-төгөн тил-де-ри-не которулган.		
	2-көнүгүү (оозеки) Суроолор жооп бергиле	Суроолорго жооп беришет.		К4
	3-көнүгүү 1-3-сүйлөмдөрүн көчүрүп жазгыла. Ташмалдоого болбогон муундар барбы?	Зал-кар жа-зуу-чу Чың-гыз Айт-ма-тов 1928-жы-лы 12-де-ка-брда Та-лас-тын Ка-ра-Буу-ра ра-йо-нун-да-гы Ше-кер а-йы-лын-да тө-рөл-гөн. Чың-гыз Айт-ма-тов-дун ба-ла-лык ча-гы У-луу А-та Ме-кен-дик со-гуш у-чу-ру-на туш ке-лип ,ал 14 жа-шын-да а-йыл-дык ке-ңеш-тин кат-чы-сы бо-луп иш-те-ген.		К1 К2 К3
Эс алуу	Тема боюнча онлайн тесттер ІВілім сайтынан экрандан көрсөтөт	Тесттерге жооп беришет Смартфондор менен ар бири өзүнчө упай топтойт.	НКЗ	
	4-көнүгүү 4-сүйлөмдү муунга ажыратып жаз. Муун түрүн аныкта	А-нын “Ге-зит-чи Дзюйо” ат-туу эң би-рин-чи аң-ге-ме-си 1952-жы-лы жа-рык көр-гөн.		К1 К2 К3
	5-көнүгүү	Жа-ми-ла, Са-ман-чы-нын жо-лу,		ПК1

	Ч.Айтматовдун чыгармаларын муунга бөлүп жаз	Кы-я-мат, Ка-сан-дра там-га-сы.		
Рефлексия	Бүгүн сен сабакта муун жана анын түрлөрү, ташымалдоо боюнча кандай маалымат алдың? Улуу жазуучу Ч.Айтматов тууралуу дагы маалымат алалдыңбы?	Жупта отуруп бири бирине суроолордун жоопторун айтышат. Муун жана анын түрлөрүнө мисалдарды келтиришет.. Ч.Айтматовдун чыгармаларын аташат.	НК-3	
баалоо	Комментариялап “5” балдык система менен баалоо	Күндөлүктөрүнө койдурушат		
Үйгө тапшырма	6-көнүгүү 53-бет	Белгилеп алышат	НК3	

Муун

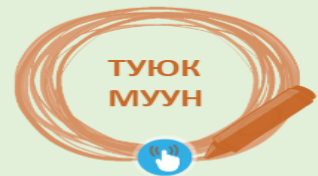
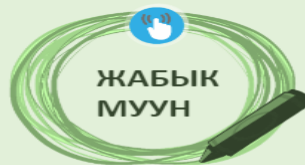
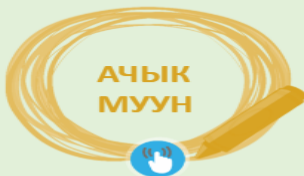
Биздин бир жолку дем алышыбыз менен бир же бир нече тыбышты жасоого болот. Ошондуктан сөздөр майда бөлүктөргө – **муундарга** бөлүнөт.

- үндүү тыбыш

- үнсүз тыбыш

МУУНДУН ҮЧ ТҮРҮ БАР

Ачык муун

Жалаң үндүү тыбыштан жасалат же үнсүз менен башталып үндүү тыбыш менен аяктайт.

же

аа – ры

а – га

и – ни

тоо

туу

төө

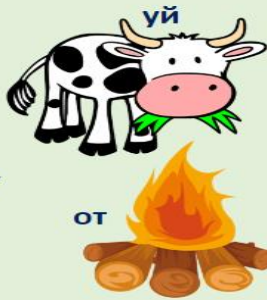
Жабык муун

Үндүү тыбыш менен башталып,
үнсүз тыбыш менен аяктайт.

ай

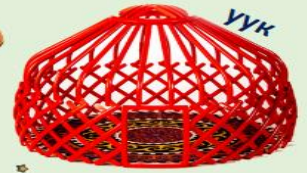
от

эт

ээр

уук

эл

Туюк муун

Муундун башында да, аягында да
үнсүз тыбыш болот.

бак

топ

төрт

жол

саат

суур

Ташымал

Жазып жатканыбызда сөздөр сапка батпай калат.
Мындай учурда сөздү жаңы сапка да бөлүп жазууга болот.
Бул **ташымал** деп аталат.

Сөздөрдү муун боюнча **ташымалдап** жазабыз.

Таза болсоң суудай бол,
Баарын жууп кетирген.
Күчтүү болсоң жердей бол,
Баарын чыдап көтөргөн.

(Макал)

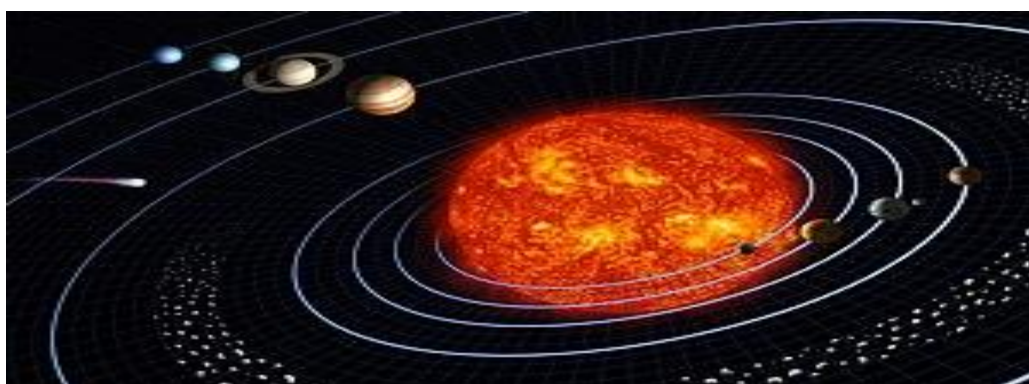

Та-за бол-соң суу-дай бол,
Баа-рын жууп ке-тир-ген.
Күч-түү бол-соң жер-дей бол,
Баа-рын чы-дап кө-төр-гөн.

(Ма-кал)

Үсөнкул Жумабаев атындагы Кара-Дөбө орто мектеби.

Ачык сабак.

4-класс

Тема: Күн-бул жылдыз.

Предмет: Мекен таануу

Өтүлгөн күнү: _____

Классы: 4 клас

Бөлүмү: Аалам жана биз.

Сабактын темасы: Күн – бул жылдыз.

№	Сабактын максаты	Көрсөткүчтөр
1	Билим берүүчүлүк Окуучулар күндүн табияты, көлөмү жөнүндө маалымат алат.	Окуучулар күндүн табияты, көлөмү жөнүндө маалымат алышса.
2	Өнүктүрүүчүлүк Таанып- билүүсү, аң сезими, билгичтиги калыптанат. Кругазору кеңейет.	Окуучулардын таанып- билүүсү, аң сезими, билгичтиги калыптанса; дүйнө таанымын кеңейте алышса;
3	Тарбия берүүчүлүк Билимдүү болууга, айлана-чөйрөгө аяр мамиле жасоого тарбияланышат.	Окуучулар билимдүү болууга, айлана-чөйрөгө аяр мамиле жасоого тарбияланышса;

Сабактын тиби: Жаңы билимдүү өздөштүрүү

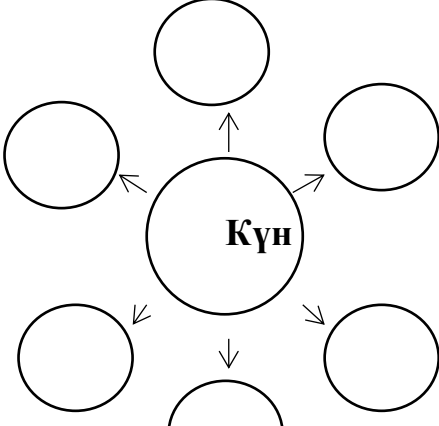
Сабактын ыкмасы: Аңгемелешүү, түшүнүү

Жабдылышы: Сүрөттөр, китеп, интерактивдуу доска, проектор, компьютер видеоролик.

Сабактын жүрүшү

Сабак-тын этап-тары	Убакыт 45 мин	Мугалимдин иш-аракети	Окуучунун иш-аракети	Баа-лоо	Компетенттүүлүк
1-этап Шыктандыруу	3мин	Саламдашуу Жагымдуу маанай Келгиле балдар жагымдуу маанай түзүү үчүн “Айчыкты” ырын бирге ырдайлы”	Саламдашат Балдар чогуу ырдашат	К.б. тех-никалары	К3
2-этап Үй тапшырмасын суроо	10 мин	Тапшырманы суроо: -Аалам деген эмне? -Жылдыздар деген эмне? -Кандай топ жылдыздарды билесиң? -Асманда канча топ жылдыз бар? -Ааламды жана жылдыздарды изилдөөчү илим?	Окуучулар билген маалыматтарын айтышат. Өз алдынча ой – жүгүртүшөт. Окуучулар угат, түшүнөт.	Ф.б Упай топтоо	К3 К5

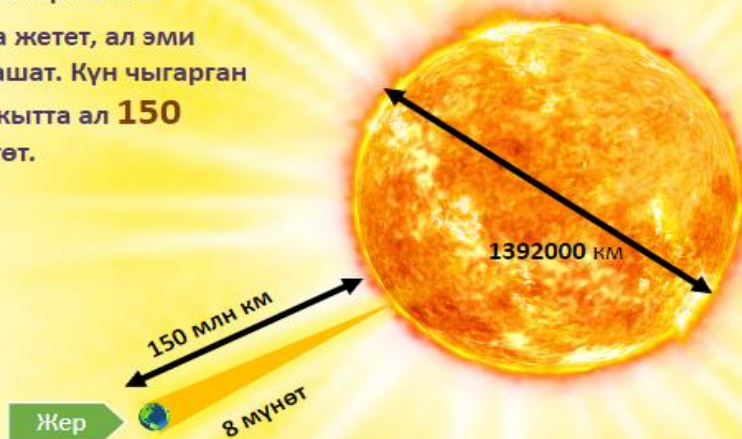
<p>3-этап Тема</p> <p>боюн- ча маалы -мат берүү</p>	<p>7 мин</p>	<p>Сабактын темасы, максаты, көрсөткүчтөрү менен тааныштырат.</p> <p>Бизге жылуулук берген, энерги берген нерсе эмне деп ойлойсуңар? Күндөгөн эмне?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Асманда жылдыздар жерден өтө алыстыкта жайгашкан. • Күн да тигилер сыяктуу эле жылдыз, айырмасы ал жерге жакын жайгашкандыктан жылдыздардан чоң көрүнөт. • Күн Ааламага жарыктан бөлөк жылуулук берет. • Күндүн нуру болбосо Жер жүзүндө өсүмдүктөр өспөй, жаныбарлардын жана адамдардын жашоосу да болмок эмес. 	<p>Терминдер менен иштешет.</p> <p>Сабактын темасы, максаты, көрсөткүчтөрү менен таанышышат.</p> <p>-Күн !</p> <p>Окуучулар күн жөнүндө тушунук алышат</p>		<p>К5</p>
<p>4-этап Көнү- гүү, машы- гуула р</p>	<p>10ми н</p>	<p>Күн – өтө ысык газдуу чоң шар. Үстүнкү бетинин темп-+6000градус, ортосу 15миллион градус.</p> <p>Күн нуру жер бетине 8мүнөттө 17секундда жетет.</p> <p>Күн бул жылдыз.</p> <p>Күндүн нурунун түстөрү-кызыл,сары, көк, кызыл, сыя, жашыл.</p> <p>Текст менен таанышуу:</p> <p>Физминут: Күн чыкканда биз катарга турабыз,</p>	<p>Окуучулар күн тууралуу маалымат алышат.</p> <p>Текстти окуп чыгышат.</p> <p>Эстеп калгыла!-окуп,жазып алышат.</p> <p>Окуучулар сөз кыймылы аркылуу ойношот.</p>		<p>К3 К4 К5</p>

		<p>Бир дегенде колубузду сунабыз. Жалбырактар кыймылдай онду солду, Эки деп түшүрөбүз кайра колду.</p> <p>-</p>			
5- этап Бышыктоо	10 мин	<p>Окуу керемет долбоору: “Илимий-таанып билүүчүлүк тексти конспектилөө” стратегиясы. Илимий таанып-билүүчүлүк тексти конспектилөө үчүн маалыматтын “салыштыруу” графикалык уюштуруучусун колдонобуз. Бул стратегия окуучулар тексти окуп бүткөн учурда, алардын алдында башкы жана аныктоочу маалыматты тактоо, аны түзүмдөштүрүү турат.</p> <p>Окутуу максаты: Окуган илимий таанып билүүчүлүк тексттен негизги идеяны жана аны колдогон фактыларды бөлүп алуу билгичтигин калыптандыруу, алынган маалыматты түзүмдөштүрүү жана талдоо “Класстер” графикалык уюштуруучусу</p> 	<p>Окутуунун күтүлүүчү натыйжалары</p> <ul style="list-style-type: none"> • Илимий-таанып билүүчүлүк тексттен алынган негизги маалыматты түзүмдөштүрүү үчүн “Класстер” графикалык уюштуруучусун колдонушат. • Алынган маалыматты тушунуу үчүн жазууларды жүргүзүшөт. <p>Окуучулар окуп-үйрөнүлгөн теманы өздөштүрүү боюнча графикалык уюштуруучунун жардамы менен суроолорго жооп берет.</p>	<p>Балоо: Окуучулар өз ишин тааныштырышат, графикалык уюштуруу пайдалануу менен илимий таанып-билүүчүлүк тексти боюнча оозеки презентацияны жасашат. Окуучулар башкалар ишин балашы үчүн, өз иштерин дубалга жайгаштыра алышат</p>	

			2 сөздөн турган этиш сөздөрдү пайдаланышат.		
5-этап Жы- йын- тык- тоо, Үй тап- шыр- ма	5мин	1.Сабактан кандай жаңы нерсени билдинер? 2.Силерге эмне маанилүү болду? 3.Дагы эмнелерди билгиңер келет? . Окуп, түшүнүү. Негизин жаттоо	Окуучулар сабакка талкуу жүргүзүшөт. Суроолорго жооп беришет. Тапшырманы угуп, түшүнөт	Суроо- жооп	К3
Баало о	2мин	Билимине жараша баалоо	Бааларын угушат, күндөлүктөрүнө койдурушат.	С.б	

Күндүн диаметри **1392000** км ге барабар. Анын бетиндеги температура **6** миң градуска жетет, ал эми түпкүрүндө болсо миллион градустан ашат. Күн чыгарган жарык жерге **8** мүнөттө жетет. Бул убакытта ал **150** миллион километр аралыкты басып өтөт. Күн Жерден **109** эсе чоң.

Күн жер жүзүндөгү жандуулардын бардыгына жылуулук жана жарык берет. Бирок күн нуру түз тийсе коркунучтуу. Зыяндуу ультракызылт-көк нурлардын таасирлеринен Жерди аба катмары – **атмосфера** сактап турат.

Күндө да бороон болот. Күн бороону болгондо эбегейсиз зор энергия бөлүнүп чыгат. Күндөн бөлүнүп чыккан заряддалган бөлүкчөлөр жерге чейин жетет. Уюлдарга жакын жерлерде алар жердин атмосферасы менен кагылышып, жаркыроону пайда кылышат. Мындай жаркыроону **уюлдук жаркыроо** деп аташат.

